

ISSN 2616-6895

ВЕСТНИК
ЕВРАЗИЙСКОГО
НАЦИОНАЛЬНОГО
УНИВЕРСИТЕТА
ИМ. Л.Н. ГУМИЛЕВА

Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ
ЕУАЗИЯ ҰЛТТЫҚ
УНИВЕРСИТЕТІНІҢ
ХАБАРШЫСЫ

BULLETIN
of the
L.N. GUMILYOV
EURASIAN NATIONAL
UNIVERSITY

ПЕДАГОГИКА. ПСИХОЛОГИЯ. ӘЛЕУМЕТТАНУ сериясы

Серия ПЕДАГОГИКА. ПСИХОЛОГИЯ. СОЦИОЛОГИЯ

PEDAGOGY. PSYCHOLOGY. SOCIOLOGY Series

1(122)/2018

1995 жылдан бастап шығады

Издается с 1995 года

Founded in 1995

Жылына 4 рет шығады

Выходит 4 раза в год

Published 4 times a year

Астана, 2018

Astana, 2018

Бас редакторы
п.ғ.д., проф.
А.А. Молдажанова (Қазақстан)

Бас редактордың орынбасары (педагогика) **Г.Ж. Менлибекова**, п.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Бас редактордың орынбасары (психология) **А.Р. Ерментәева**, п.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Бас редактордың орынбасары (социология) **Н.О. Байғабылов**, PhD (Қазақстан)

Редакция алқасы

Иванова Г.П.	п.ғ.д. (Ресей)
Исламова З.М.	п.ғ.к., доцент (Ресей)
Кажғалиева А.	докторант (Қазақстан)
Калдыбаева О.В.	PhD (Қазақстан)
Колева И.	Докт. (Болгария)
Сейтқазы П.Б.	п.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Сунарчина М.М.	э.ғ.д., проф. (Ресей)
Толубекова Р.К.	п.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Уразбаева Г.Т.	п.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Хан Н.Н.	п.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Хаяти Тюфекчиоглу	э.ғ.д., проф. (Түркия)
Шайхисламов Р.Б.	э.ғ.д., проф. (Ресей)
Шалынбаева Қ.Қ.	п.ғ.д., проф. (Қазақстан)

Редакцияның мекенжайы: 010008, Қазақстан, Астана қ., Сәтпаев к-сі, 2, 408 б.
Тел.: (7172) 709-500 (ішкі 31432)
E-mail: vest_pedpsysoc@enu.kz

Жауапты хатшы, компьютерде беттеген
Д.С. Байтлесова

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің хабаршысы.
Педагогика. Психология. Әлеуметтану сериясы

Меншіктенуші: ҚР БжҒМ «Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті» ШЖҚ РМК
Қазақстан Республикасының Ақпарат және коммуникациялар министрлігімен тіркелген.
27.03.18 ж. № 17001-Ж -тіркеу куәлігі

Мерзімділігі: жылына 4 рет.

Тиражы: 55 дана

Типографияның мекенжайы: 010008, Қазақстан, Астана қ., Қажымұқан к-сі, 13/1, тел.: (7172) 709-500 (ішкі 31432)

© Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті

Главный редактор
д.п.н., проф.
А.А. Молдажанова (Казахстан)

Зам. главного редактора (педагогика)

Г.Ж. Менлибекова, д.п.н., проф.
(Казахстан)

Зам. главного редактора (психология)

А.Р. Ерментаетаева, д.п.н., проф. (Казахстан)

Зам. главного редактора (социология)

Н.О. Байгабылов, PhD (Казахстан)

Редакционная коллегия

Иванова Г.П.

д.п.н. (Россия)

Исламова З.М.

к.п.н., доцент (Россия)

Кажгалиева А.

докторант (Казахстан)

Калдыбаева О.В.

PhD (Казахстан)

Колева И.

Докт. (Болгария)

Сейтказы П.Б.

д.п.н., проф. (Казахстан)

Сунарчина М.М.

д.с.н., проф. (Россия)

Толеубекова Р.К.

д.п.н., проф. (Казахстан)

Уразбаева Г.Т.

д.п.н., проф. (Казахстан)

Хан Н.Н.

д.п.н., проф. (Казахстан)

Хаяти Тюфекчиоглу

д.с.н., проф. (Турция)

Шайхисламов Р.Б.

д.с.н., проф. (Россия)

Шалгынбаева К.К.

д.п.н., проф. (Казахстан)

Адрес редакции: 010008, Казахстан, г. Астана, ул. Сатпаева, 2, каб. 408

Тел.: (7172) 709-500 (вн. 31432)

E-mail: vest_pedpsysoc@enu.kz

Ответственный секретарь, компьютерная верстка

Д.С. Байтлесова

Вестник Евразийского национального университета имени Л.Н.Гумилева.

Серия: Педагогика. Психология. Социология.

Собственник: РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК

Зарегистрировано Министерством информации и коммуникаций Республики Казахстан. Регистрационный номер 17001-Ж от 27.03.18.

Периодичность: 4 раза в год

Тираж: 55 экземпляров

Адрес типографии: 010008, Казахстан, г. Астана, ул. Кажымукана, 13/1, тел.: (7172)709-500 (вн.31-432)

© Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева

Editor-in-Chief

Doctor of Pedagogical Sciences, Prof.

A.A. Moldazhanova (Kazakhstan)

Deputy Editor-in-Chief (pedagogy)

G.Zh.Menlibekova, Doctor of Pedagogical Sciences,
Prof. (Kazakhstan)

Deputy Editor-in-Chief (psychology)

A.R. Yermentayeva, Doctor of Psychological
Sciences, Prof. (Kazakhstan)

Deputy Editor-in-Chief (sociology)

N.O. Baigabylov, PhD in Sociology (Kazakhstan)

Editorial board

Hayati Tufekcioglu

Doctor of Sociology, Prof. (Turkey)

Islamova Z.M.

Can. of Pedagogical. Sciences,

Assoc.Prof (Russia)

Ivanova G.P.

Doctor of Pedagogical Sciences (Russia)

Kazhgaliyeva A.

Doctoral Candidate (Kazakhstan)

Kaldybayeva O.V.

PhD (Kazakhstan)

Khan N.N.

Doctor of Pedagogical Sciences, Prof.(Kazakhstan)

Koleva I.

Dr. (Bulgaria)

Seytkazy P.B.

Doctor of Pedagogical Sciences, Prof.(Kazakhstan)

Shaikhislamov R.B.

Doctor of Sociology, Prof. (Russia)

Shalgynbayeva K.K.

Doctor of Pedagogical Sciences, Prof.(Kazakhstan)

Sunarchina M.M.

Doctor of Sociology, Prof. (Russia)

Toleubekova R.K.

Doctor of Pedagogical Sciences, prof.(Kazakhstan)

Urazbayeva G.T.

Doctor of Pedagogical Sciences, prof. (Kazakhstan)

Editorial address: 2, Satpayev str., of.408, Astana, Kazakhstan, 010008

Tel.: (7172) 709-500 (ext. 31432)

E-mail: vest_pedpsysoc@enu.kz

Responsible secretary, computer layout:

D.S. Baytlessova

Bulletin of the L.N.Gumilyov Eurasian National University

Pedagogy.Psychology.SociologySeries

Owner: Republican State Enterprise in the capacity of economic conduct «L.N.Gumilyov Eurasian National University» Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan

Registered by the Ministry of Information and Communication of the Republic of Kazakhstan. Registration number 17001-Ж from 27.03.18

Periodicity: 4 times a year

Circulation: 55 copies

Address of printing house: 13/1 Kazhimukan str., Astana, Kazakhstan 010008; tel.: (7172) 709-500 (ext.31-432)

МАЗМҰНЫ

ПЕДАГОГИКА

Абибулаева А.Б., Ниязбекова А.М. Әлеуметтік педагогтарды кәсіби іс-әрекетке бейімдеу мәселелерінің замануи жағдайы.....	11
Абдулова Г. К., Криволапова М. О., Мещанова А. Г. Назарбаев Зияткерлік мектептері оқушыларының сабақтан тыс жобалық жұмысының мәселелері.....	18
Абильдина С.Қ., Копбалина К.Б. Бастауыш сынып оқушыларының зерттеушілік білігін қалыптастыру.....	28
Аканова Р.А., Умбетова Ж.С., Сыздыкова А.М. Студенттердің кәсіби дайындығын қалыптасуындағы оқыту тәжірибесінің рөлі.....	33
Амирова А.С., Агранович Е.Н. Тайм-менеджмент теориясының негізі болашақ педагогтардың оқу әрекетін ұйымдастырудың құралы ретінде.....	38
Аргингазинова Г.Б., Хусаинова Г.А. XIX ғасырдың екінші жартысында - XX ғасырдың басындағы Қазақстан діни мұсылман оқу орындарындағы музыкалық компоненттің сұрақтарын қарастыру.....	44
Байбек А.Қ. Құрманғазы атындағы Қазақ Ұлттық консерваториясындағы «Этносьольфеджио» курсының құрылу тарихы.....	54
Байжуманова Н.С., Нурмаганбетова М.С., Готтинг В.В., Коржумбаева М.Б. Нәтижеге бағытталған педагогикалық мақсаттарды қою технологиясы.....	63
Байменова Б.С., Жубакова С.С. Инклюзивті білім берудің тарихи-педагогикалық негіздері.....	70
Бейсенбаева Б.А., Копжасарова У.И. Үш тілді білім беру жүйесінде тілдік емес мамандықтар бойынша мұғалімдерді лингвистикалық дайындаудың мәні мен мазмұны жайында.....	76
Ботабаева А.Е., ТойккоТ., Уйсимбаев Е.К. Финляндияның әлеуметтік жұмысындағы басым бағыттар.....	85
Галиев Т.Т., Ибраева К.Ж., Бекбаева Ж.С. Сыни ойлау: зерттеудің теориялық аспектілері.....	93
Гатауов Т.Т. Қазақстандығы хореографиялық білім берудің даму тенденциялары.....	98
Гауриева М., Мухашова А.Б. Шетел тілін оқыту процессінде аудиовизуалды материалдарды қолдану.....	103
Длиббетова Г.К., Абенова С.У. Экологиялық еріктілік студенттердің санасын жаңғырту тәсілі ретінде.....	110
Жұбакова С.С., Жусупова М.Ж. Университеттің білім беру ортасының жағдайында толеранттылық сезімін дамыту.....	116
Ибадуллаева С.Ж., Раманова Л.Б., Ауезова Н.С., Жусупова Л.А. Биология мамандығы бойынша білім алушылардың көптілді білім беру ортасына бейімделуі	122
Казимова Д.А., Омаров А.М., Көпбалина С.С., Рақымжан А.А. ЖОО-да студенттік орталықтандырылған оқытуды ұйымдастыру.....	128
Калкеева К.Р., Калимжанова Р.Л. Жаңашыл білім беру аясы шарттарындағы әлеуметтік педагогтың сөйлеу мәдениетінің және ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың даму синхрондылығы.....	136
Карманова Ж.А., Белгібаева Г.Қ., Кеңесбекова С.А. Педагогикалық ортада психологиялық комплекстердің пайда болуы.....	143
Касенов Х.Н. Болашақ педагогтарды этикалық-деонтологиялық дайындауда теориялық мәліметтер.....	149
Кендирбекова Ж.Х., Туякова А.Е. Колледждегі девиантты мінез-құлықты жасөспірімдермен әлеуметтік-педагогикалық жұмыс ерекшеліктері.....	155
Кожиков Ж.Ә., Көшкімбаев Қ.Т. Инженерлік графикадағы геометриялық абстракты ұғымдардың мәні мен мағынасын түсіну.....	160

Копжасарова У.И. , Мустафина А.С. CLIL технологиясы «Халықаралық құқық » мамандандығы студенттерінің шетелдік кәсіби коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастыру құралы ретінде.....	166
Кудышева А.А., Махадиева А.К. Аутизм: себептері мен шешу жолдары.....	178
Майгельдиева Ш.М. , Паридинова Б.Ж. Педагогика және психология ғылымдарының зерттеу әдістері: мәні, түсінігі және түрлері.....	183
Майлыбаева Г.С. Жаратылыстануды оқытуда бастауыш сынып оқушыларының танымдық қызығушылықтарын қалыптастыру.....	191
Мұқанова Қ.Қ., Алмағамбетова А. А. , Құрманова А.И. Тұлғалық дамуда педагогикалық қарым-қатынастың рөлі.....	196
Рахимжанова Л.Б., Хакимова Т.Х., Спабекова Ж.Х. Мектептегі робототехника элементтерін зерттеу қажеттілігі.....	203
Самуратова Т.К. Білім берудегі жаңа технологияларды қолданудың тиімділігі.....	208
Хан Н.Н., Жампеисова К.К., Колумбаева Ш.Ж. Болашақ маманның бәсекеге қабілеттілігі педагогикалық құбылыс ретінде.....	215
Шкутина Л.А., Мирза Н.В., Санхаева А.Н. Педагогтардың корпоративті құзыреттіліктерін дамыту түрлері мен әдістері	222

ПСИХОЛОГИЯ

Аубакирова Ж.Қ. Студенттік кезеңдегі қарым-қатынасқа психологиялық сипаттама.....	231
Аюпова Г.Т. Жоғары мектеп оқытушыларының кәсіби-тұлғалық типтік сипаттамалары.....	236
Ерментаева А.Р. Профессор Х.Т. Шеръязданованың отандық педагогикалық психологияның дамуына қосқан үлесі.....	242
Карибаева Г.М., Еркен Ә.Е. Студенттердің басқа мемлекеттің әлеуметтік-мәдени ортасына жылдам бейімделуінің алғышарттары.....	247
Каримбаева Б.Ш. «Мен өсіп келемін, бірақ маған кедергі келтіреді» проективті әдістемесін қолдану тәжірибесі.....	254
Қуатова А.С., Урузбаева Г.Т. Некеге әртүрлі деңгейде қанағаттанатын ерлі-зайыптылардың отбасылық өмір туралы әлеуметтік түсініктері.....	262
Салиева А.Ж., Юкутлина А.М. Болашақ педагогтарда когнитивті стильді қалыптастырудың педагогикалық шарттары.....	269

СОЦИОЛОГИЯ

Қурмангожина Г.О. Ақмола облысының тұрақты әлеуметтік-экономикалық даму механизмін бағалау және бағалау.....	276
Сембина Ж.Ж., Салықжанов Р.С. Этникалық стереотиптерді зерттеу ерекшеліктері.....	283
Смағамбет Б.Ж., Тлеспасева А.А. Тарихи-әлеуметтанулық зерттеуде «мәдени жарақат» теориясын қолдану мүмкіндігі.....	289
Б.Ж. Төребеков Қиын өмірлік жағдайлардағы отбасыларға біріктірілген әлеуметтік қызметтерді көрсетудегі ведомстволық өзара көмек.....	296

СОДЕРЖАНИЕ

ПЕДАГОГИКА

Абибулаева А.Б., Ниязбекова А.М. Современное состояние проблемы адаптации социальных педагогов к профессиональной деятельности.....	11
Абдулова Г.К., Криволапова М. О., Мещанова А. Г. Проблемы внеурочной проектной деятельности учащихся НИШ.....	18
Абильдина С.К., Копбалина К.Б. Формирование исследовательских навыков учащихся начальной школы.....	28
Аканова Р.А., Умбетова Ж.С., Сыздыкова А.М. Роль учебной практики в профессиональном становлении студентов.....	33
Амирова А.С., Агранович Е.Н. Теоретические основы тайм-менеджмента как средства организации учебной деятельности будущих педагогов.....	38
Аргингазинова Г.Б., Хусаинова Г.А. К вопросу о музыкальном компоненте обучения в конфессиональных мусульманских учебных заведениях Казахстана во второй половине XIX-начале XX века.....	44
Байбек А.Қ. История создания курса «Этносьольфеджио» для музыкантов народников в Казахской национальной консерватории имени Курмангазы.....	54
Байжуманова Н.С., Нурмаганбетова М.С., Готтинг В.В., Коржумбаева М.Б. Технология постановки педагогических целей, ориентированных на результат.....	63
Байменова Б.С., Жубакова С.С. Историко-педагогические основы инклюзивного образования.....	70
Бейсенбаева Б.А., Копжасарова У.И. О сущности языковой подготовки учителей неязыковых специальностей в условиях трехязычного образования.....	76
Ботабаева А.Е., Тойкко Т., Уйсимбаев Е.К. Приоритетные направления социальной работы в Финляндии.....	85
Галиев Т.Т., Ибраева К.Ж., Бекбаева Ж.С. Критическое мышление: теоретические аспекты исследования.....	93
Гатауов Т.Т. Тенденции развития казахстанского хореографического образования	98
Гауриева М., Мухашова А.Б. Использование аудиовизуальных материалов в процессе обучения иностранному языку.....	103
Длиббетова Г.К., Абенова С.У. Экологиялық еріктілік студенттердің санасын жаңғырту тәсілі ретінде.....	110
Жубакова С.С., Жусупова М.Ж. Развитие толерантного сознания в условиях образовательной среды вуза.....	116
Ибадуллаева С.Ж., Раманова Л.Б., Ауезова Н.С., Жусупова Л.А. Адаптация обучающихся по специальности биология к полиязычной образовательной среде.....	122
Казимова Д.А., Омаров А.М., Көпбалина С.С., Рақымжан А.А. Организация студентоцентрированного обучения в вузе.....	128
Калкеева К.Р.¹, Калимжанова Р.Л.² Синхронность развития речевой культуры социального педагога и информационно-коммуникационных технологий в условиях ноосферного образования.....	136
Карманова Ж.А., Белгібаева Г.Қ., Кеңесбекова С.А. Проявление психологического комплекса в педагогической среде	143
Касенов Х.Н. Теоретические предпосылки этико-деонтологической подготовки будущих педагогов.....	149
Кендирбекова Ж.Х., Туякова А.Е. Особенности работы социального педагога с подростками девиантного поведения в колледже.....	155

3. Adler A. Ponyat' prirodu cheloveka [Understand the nature of man] (Akademicheskiy proyekt, St. Petersburg, 2000).
4. Freyd Z. Vvedeniye v psihoanaliz: Lekcii [Introduction to Psychoanalysis: Lectures] (Nauka, Moscow, 1989).
5. Adler A. Kompleks nepolnotsennosti i kompleks prevoshodstva [Inferiority complex and superiority complex] (Nauka, Moscow, 1989).

Авторлар жайында ақпарат:

Карманова Ж.А. – Мектепке дейінгі және психологиялық-педагогикалық кафедрасының профессоры, п.ғ.д., Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды мемлекеттік университеті, Карбышев көш. 7, Қарағанды, Қазақстан.

Белгібаева Г.Қ. – Мектепке дейінгі және психологиялық-педагогикалық кафедрасының доценті, п.ғ.к., Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды мемлекеттік университеті, Карбышев көш. 7, Қарағанды, Қазақстан.

Кеңесбекова С.А. – Мектепке дейінгі және психологиялық-педагогикалық кафедрасының аға оқытушысы, п.ғ.м., Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды мемлекеттік университеті, Карбышев көш. 7, Қарағанды, Қазақстан.

Karmanova Zh.A. – the associate professor of Department of pre-school and psychological-pedagogical preparation, the doctor of pedagogical sciences, E.A. Buketov Karaganda State University, Karbyshev str. 7, Karaganda, Kazakhstan.

Belgibayeva G.K. – candidate of pedagogical sciences, associate Professor of the Department of pre-school and psychology - pedagogical training of Academician Karaganda state University E. A. Buketov, Kazakhstan, Karbyshev str. 7, Karaganda, Kazakhstan.

Kenesbekova S.A. – lecturer of pedagogical sciences, associate Professor of the Department of preschool and psychology - pedagogical training of Academician Karaganda state University E. A. Buketov, Kazakhstan, Karbyshev str. 7, Karaganda, Kazakhstan.

МРНТИ 14.35.07

Х.Н. Касенов

*Евразийский национальный университет им.Л.Н. Гумилева, Астана, Казахстан
(E-mail: kh_kasenov@mail.ru)*

Теоретические предпосылки этико-деонтологической подготовки будущих педагогов

Аннотация. В настоящее время система образования определяется не только уровнем качества образования, а также его гуманизацией. Обществу необходимы кардинальные изменения в духовно-психологическом обликебудущих специалистов, а именно педагогов, с опорой на нравственно-этические основаниядеятельности. Поэтому основной задачей исследования является анализ развития взглядов ученых, как отечественных, так и зарубежных, позволяющих рассмотреть сущностно-содержательную характеристику понятия «этико-деонтологическая подготовка». В связи с этим, в статье проведен аналитический обзор литературы, в которой рассматриваются проблемы профессионального поведения специалистов. Рассмотрена педагогическая деонтология как наука о профессиональном поведении педагога. Отмечено отсутствие целостной системы этико-деонтологической подготовки будущих педагогов, что является актуальной проблемой в педагогической теории и практике. Этико-деонтологическая подготовка будущих педагогов может стать универсальным средством обеспечения высококачественного профессионального образования, которое приведет к долгосрочному экономическому росту, создаст базу для будущих научных и технологических прорывов, повысит качество жизни граждан страны, укрепит социальную основу государства, будет способствовать формированию интеллектуальной нации.

Ключевые слова. деонтология, этика, педагогическая деонтология, подготовка, будущий педагог, этико-деонтологическая подготовка.

Передача духовного, социального и производственного опыта последующим поколениям людей была и остается важнейшим условием существования и развития человеческого общества и одной из его существенных функций. Главная задача образовательной политики – обеспечение современного качества образования на основе сохранения его фундаментальности и соответствия актуальным и перспективным потребностям личности, общества и государства. Качество современного образования определяется не только его содержанием и новейшими образовательными технологиями, но и гуманистической направленностью учебно-воспитательного процесса, компетентностью педагогических работников. По мнению ученых, занимающихся научными разработками в области философии и этики в настоящее время возрастает значение профессиональной этики в регулировании различных видов трудовой деятельности, что связано с процессами демократизации общества, а также со стремлением постоянно совершенствовать профессиональные нормы применительно к изменяющимся социально-экономическим отношениям [1].

В центре нашего исследования находится задача по осмыслению теоретических положений деонтологии, которые позволят сделать вывод о том, что современному обществу необходим педагог, имеющий не только фундаментальнонаучное образование, внутреннюю культуру, но и сформированное чувство профессионального долга.

Аналитический обзор литературы [2,3,4,5] позволил выделить философские, социальные и психолого-педагогические исследования, в которых рассматриваются проблемы профессионального поведения специалистов:

- раскрываются теоретические основы деонтологии как науки о должном профессиональном поведении;
- рассматриваются общие основы педагогической деонтологии;
- освещаются вопросы профессиональной подготовки педагогов;
- обосновывается необходимость деонтологической подготовки будущих выпускников как средства овладения нормами профессионального поведения, формирования профессиональной культуры и развития механизмов самореализации.

В работе «Основы педагогической деонтологии» Кертаева К.М. отмечает, что для деонтологии, как и для любой науки характерен процесс дифференциации, обусловленный уточнением ее предметной сферы. Происходит она, прежде всего, внутри каждой научной области: медицины, педагогики, психологии, социологии и т.д. Этот процесс характерен и для деонтологии, в которой, в зависимости от содержания профессионального долга людей различных специальностей, можно выделить, следующие отрасли:

- педагогическая деонтология;
- медицинская деонтология, означающая совокупность принципов поведения, профессиональных приемов общения врача с обратившимся к нему здоровым или больным человеком;
- психологическая деонтология, изучающая этические аспекты взаимодействия «помогающий – принимающий помощь» и психологические личностные механизмы, обеспечивающие моральную надежность специалистов помогающих профессий;
- социальная деонтология, изучающая профессионально-этические нормы и принципы поведения и деятельности социального работника;
- юридическая деонтология, определяемая как отрасль юридической науки, представляющей собой обобщенную систему знаний о кодексе профессионального поведения юриста;
- журналистская деонтология, как «система требований, норм, принципов должного профессионального поведения журналиста [6, 8-9 стр.].

Также нами рассмотрена связь этики и деонтологии в работе Уразбаевой Г.Т., посвященной формированию профессионально-этической культуры государственных

служащих. Основными положениями ее исследования являлись: этика государственной службы принципиально отличается от этики большинства других профессий своим преимущественно деонтологическим характером; представляет собой способ и средство регуляции служебного поведения государственных служащих; служит основой для целенаправленного формирования профессионально-этической культуры государственных служащих; по своему содержанию профессиональная этика государственной службы направлена на регулирование деятельности госслужащих, ориентацию госслужащего на модели профессионально-служебного поведения по отношению к тому или иному объекту государственно-служебных отношений. [7].

Таким образом, в каждой специальной деонтологической дисциплине можно увидеть две части: одна касается осведомленности специалиста, необходимости изучать, знать основные положения нормативных документов, касающихся его профессиональной деятельности и регламентирующих его поведение как специалиста. Эта часть имеет очевидно конвенциональный характер и её можно назвать основами профессиональной этики. Со второй частью, в основном, связаны все дисциплинарные неясности и вся дисциплинарная патетика, из-за этой части всякая специальная деонтология может рассматриваться «в разных смыслах», она же и придаёт всякой деонтологии оттенок междисциплинарности. [8, 62 стр.].

В конце XX века деонтология стала рассматриваться как важная педагогическая проблема. Впервые отечественное понятие «педагогическая деонтология» было введено К. М. Левитаном, который понимал педагогическую деонтологию как науку о профессиональном поведении педагога, разрабатывающую правила и нормы поведения педагога в сфере его профессиональной деятельности.

Говоря о педагогической деонтологии, исследователи приходят к выводу, что усиление деонтологической подготовки как неотъемлемого компонента учебно-воспитательного процесса в системе педагогического профессионального образования может способствовать процессу формирования необходимых профессиональных качеств будущих педагогов, моральной устойчивости, а также предупреждению и преодолению профессиональных деформаций [9].

Приоритетными требованиями к учителю с точки зрения деонтологического аспекта педагогической деятельности являются: гуманистическая направленность личности учителя, в рамках которой происходит осмысление и интериоризация педагогических действий, укрепление нравственных ориентиров; наличие профессионально-личностных деонтологических качеств, позволяющих учителю осуществлять педагогическую деятельность и обеспечить устойчивое поведение в соответствии с профессиональным долгом; деонтологическая позиция учителя как интеграция основанных на осознании профессионально-педагогического долга отношений учителя к образованию, роли, которую он выполняет в данной сфере, к себе и к обучающимся как активным субъектам образовательного пространства, проявляющихся в нравственной ориентации профессиональной деятельности социально значимом поведении [10].

Анализ диссертационных исследований показывает интерес к изучению педагогической деонтологии: по формированию деонтологической готовности будущего учителя сельской школы (Каирбекова Б.Д. [11]), по деонтологической подготовке педагогов-дефектологов (Филатова И.А. [9]), по деонтологической готовности студентов университета (Коробова Е.В. [12]), по формированию деонтологического поведения студентов педагогического училища (Карпова Т.В. [13]), по формированию деонтологической культуры учителя в системе непрерывного профессионального образования (Караханова Г.А. [14]) и др.

Несмотря на известное количество работ по проблеме педагогической деонтологии нет однозначного и аргументированного ответа на вопросы, связанные с этико-деонтологической подготовкой будущих педагогов. Таким образом, роль этико-

деонтологической подготовки в формировании профессиональной компетентности и повышении качества профессиональной готовности будущих педагогов недооценивается. Остаются малоизученными вопросы определения методологических оснований и организационно-методического обеспечения этико-деонтологической подготовки, не раскрыто понятие «этико-деонтологическая подготовка», не разработана модель целостной системы этико-деонтологической подготовки будущих педагогов.

Об отсутствии целостной системы этико-деонтологической подготовки свидетельствуют многочисленные факты, связанные с нарушением педагогами своего профессионального долга, поведения. Тем самым, в настоящее время нами разрабатывается модель системы этико-деонтологической подготовки будущих педагогов, которая включит целевой, содержательный и оценочно-результативный компоненты.

Также необходимо отметить, что нет достаточно проведенных исследований в области этико-деонтологической подготовки на основе гендерного подхода, то есть на основе учета тендера, а именно процесса половой самоидентификации, в котором будущий учитель на основе интерпретации и интериоризации социально-культурных норм и стереотипов профессионального поведения осуществляет социокультурный выбор и формирует у себя совокупность профессиональных компетенций, личностных свойств, нравственно-этических норм поведения, определяющих качество её индивидуальной культуры.

В тоже время, наряду с повышением уровня фундаментализации профессионального образования важно обеспечить профессиональную подготовку с учетом этнокультурного компонента. Как показывает анализ исследований, региональный этнокультурный компонент в этико-деонтологической подготовке будущих педагогов практически отсутствует, хотя имеющиеся данные различных наук дают возможность его разработать и реализовать.

В связи с этим, можно сделать вывод, что этико-деонтологическая подготовка может способствовать эффективному процессу формирования необходимых профессиональных качеств будущих педагогов, моральной устойчивости, а также предупреждению и преодолению профессиональных деформаций. Этико-деонтологическая подготовка является актуальной проблемой в педагогической теории и практике. Это связано с необходимостью дальнейшего реформирования образования в Казахстане, интеграционной сущностью педагогического образования. Проблема этико-деонтологической подготовки будущих учителей приобретает особую остроту в современных условиях, ибо умение педагогов правильно поступать в ситуациях морального выбора может существенно влиять на результативность труда.

Список литературы

1. Сариева А.Б. Понятие о педагогической этике и её задачи//Актуальные вопросы современной педагогики: материалы II Междунар. науч. конф. (г. Уфа, июль 2012 г.). - Уфа: Лето, 2012., с. 21-23.
2. Бентам И. Введение в основания нравственности и законодательства. An Introduction to the Principles of Morals and Legislation [Текст]/Б.Г. Капустин (пер., предисл., примеч.). -М.: РОССПЭН, 1998. - 415 с. - (Историяполитическоймысли).
3. Левитан К.М. Педагогическая деонтология [Текст] / К. М. Левитан. -Екатеринбург: Деловая книга, 1999. — 272 с.
4. Загвязинский В.И. Методология и методы психолого-педагогического исследования [Текст] : учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / В.И. Загвязинский, Р. А. Атаханов. — 2-е изд., стер. — М.: Академия, 2005. - 208 с.
5. Веселова Е. К. Психологическая деонтология [Текст]: дис. ... д-ра псих, наук: 19.00.01/Веселова Елена Константиновна; СПб гос. ун-т. - СПб., 2003. - 402 с.
6. Кертаева К.М. Основы педагогической деонтологии: учебное пособие//Астана, 2016, -232 с.
7. Уразбаева Г.Т. Научные основы формирования профессионально-этической культуры государственных служащих//Автореферат диссертации на соискание ученой степени доктора педагогических наук//Алматы, 2009, - с. 38.

8. Рыскельдиева Л.Т. Деонтология в истории философии//Симферополь, Таврия, 2004, - 384 с.
9. Филатова И.А. Деонтологическая подготовка педагогов-дефектологов в условиях современного образования//Диссертация на соискание ученой степени доктора педагогических наук//Москва, 2012, - 416 с.
10. Жуковский В.П., Ильковская И.М. Деонтологический аспект педагогической деятельности: новые ориентиры ролевого поведения учителя//Актуальные проблемы воспитания детей и молодежи в современной России: сб. науч. статей. – Саратов: Поволжский институт управления имени П.А. Столыпина, 2013. – с. 33–38.
11. Каирбекова Г.Д. Теория и практика формирования деонтологической готовности будущего учителя сельской школы//Автореферат на соискание ученой степени доктора педагогических наук//Караганды, 2010, 228 с.
12. Коробова Е.В.Формирование деонтологической готовности студентов университетов:На основе общих положений педагогической деонтологии//Автореферат на соискание ученой степени кандидата педагогических наук//Курган, 2001, 196 с.
13. Карпова Т.В. Формирование деонтологического поведения студентов педагогического училища//Автореферат на соискание ученой степени кандидата педагогических наук//Воронеж, 2010,190 с.
14. Караханова Г.А. Формирование деонтологической культуры учителя в системе непрерывного профессионального образования//Автореферат на соискание ученой степени доктора педагогических наук//Москва, - 409 с.

Х.Н. Касенов

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Астана, Қазақстан

Болашақ педагогтарды этикалық-деонтологиялық дайындауда теориялық мәліметтер

Аннотация. Қазіргі уақытта білім беру жүйесі білім сапасы деңгейімен ғана емес, оның гуманизациясымен де анықталады. Қоғам болашақ мамандардың рухани-психологиялық келбетін түбегейлі өзгертуі керек, әсіресе, қызметтің моральдық-этикалық негізінде педагогтарға қолдау жасалуы қажет. Сондықтан, зерттеудің негізгі міндеті – «этикалық-деонтологиялық дайындық» тұжырымдамасының маңызды мазмұнының сипаттамасын қарастыруға мүмкіндік беретін отандық және шетелдік ғалымдардың пікірін дамыту. Осыған байланысты, мақалада мамандардың кәсіби іс-әрекет проблемаларын шешетін әдебиеттерге аналитикалық шолу жасалған. Педагогикалық деонтология педагогтың кәсіби іс-әрекет ғылымы ретінде қарастырылады. Болашақ педагогтарды этикалық-деонтологиялық тұрғыдан дайындауда, педагогикалық теория мен тәжірибеде өзекті мәселе болып табылатын, тұтас жүйенің жоқтығы көрсетілген. Болашақ мұғалімдердің этикалық және деонтологиялық дайындығы ұзақ мерзімді экономикалық өсуге, болашақ ғылыми және технологиялық жетістіктерге, азаматтардың өмір сүру сапасын жақсартуға, мемлекеттің әлеуметтік негізін нығайтуға және интеллектуалды ұлттың қалыптасуына үлес қосуға мүмкіндік беретін сапалы кәсіби білім берудің әмбебап құралына айналуы мүмкін.

Түйін сөздер. деонтология, этика, педагогикалық деонтология, дайындық, болашақ педагог, этикалық- деонтологиялық дайындық.

Kh.N. Kassenov

L.N. Gumilyov Eurasian national university, Astana, Kazakhstan

Theoretical premises of ethic and deontological training of future teachers

Abstract. Nowadays, the education system is defined not only by level of quality of education and also by its humanization. The cardinal changes in spiritual and psychological shape of future specialists, namely teachers, with the support on the moral and ethical bases of activity are necessary for society. Therefore the main objective of the research is the analysis of development of views of scientists, both domestic, and foreign, allowing considering the intrinsic and substantial characteristic of the concept «ethic and

deontological training». In this regard, in this article it is carried out the analytical review of literature in which problems of professional behavior of specialists are considered. The pedagogical deontology as a science about professional behavior of the teacher is considered. The lack of complete system of ethic and deontological training of future teachers is noted that is a current problem in the pedagogical theory and practice. Ethic and deontological training of future teachers can become universal remedy of ensuring high-quality professional education which will lead to long-term economic growth, will create base for future scientific and technological breaks, will increase quality of life of citizens of the country, will strengthen a social basis of the state, and will promote formation of the intellectual nation.

Key words. deontology, ethics, pedagogical deontology, training, future teacher, ethic and deontological training.

References

1. Sarieva A.B. Ponjatie o pedagogicheskoj jetike i ejo zadachi [The concept on pedagogical ethics and its tasks]//Aktual'nye voprosy sovremennoj pedagogiki: materialy II Mezhdunar. nauch. konf. (g. Ufa, ijul' 2012 g.). [The actual issues of modern pedagogy: II International scientific conference materials (Ufa, July 2012)] - Ufa: Leto, 21-23 (2012) [in Russian].
2. Bentam I. Vvedenie v osnovanija npravstvennostii zakonodatel'stva. [An Introduction to the Principles of Morals and Legislation [Tekst]/B.G. Kapustin (per., predisl., primech.) [translation, foreword, note]. –(ROSSPJeN, 1998. - (Istorijapoliticheskomyсли [history of political thought]).
3. Levitan K.M. Pedagogicheskaja deontologija [Pedagogical deontology] (Ekaterinburg: Delovajakniga, 1999).
4. Zagvjazinskij V.I. Metodologija i metodopsihologo-pedagogicheskogo issledovanija: ucheb. posobie dlja stud. vyssh. ped. ucheb. zavedenij[Methodology and methods of psychology and pedagogical research: manual for students of pedagogical higher educational institutions] / V.I. Zagvjazinskij, R. A. Atahanov. (Akademija, 2005).
5. Veselova E. K. Psihologicheskajadeontologija. PhD diss. [Psychological deontology. PhD thesis]. Saint-Petersburg, 2003, 402 p.
6. KertaevaK.M. Osnovy pedagogicheskoj deontologii: uchebnoe posobie [The basis of pedagogical deontology: manual]//Astana, 2016.
7. Urazbaeva G.T. Nauchnye osnovy formirovanija professional'no-jeticheskoy kul'tury gosudarstvennyh sluzhashhih. PhD avtoref. [The scientific basis of formation of professional and ethical culture of public servants. PhD abstract]. Almaty, 2009,38 p.
8. Ryskel'dieva L.T. Deontologija v istoriifilosofii [Deontology in the history of philosophy] (Simferopol', Tavrija, 2004).
9. Filatova I.A. Deontologicheskaja podgotovka pedagogov-defektologov v uslovijah sovremennogo obrazovanija. PhD diss. [Deontological training of teachers-speech pathologists in the conditions of modern education. PhD thesis] Moscow, 2012, 416 p.
10. Zhukovskij V.P., Il'kovskaja I.M. Deontologicheskij aspekt pedagogicheskoj dejatel'nosti: novye orientiry rolevogo povedenija uchitelja [Deontological spect of pedagogical activity: new reference points of role behavior of a teacher] //Aktual'nye problem vospitanija detej i molodezhi v sovremennoj Rossii: sb. nauch. statej. [The actual problems of education of children and youth in modern Russia]. Saratov, 2013,pp. 33–38.
11. Kairbekova G.D. Teorija i praktika formirovanija deontologicheskoy gotovnosti budushhego uchiteljasel'skoj shkoly. PhD avtoref. [Theory and practice of formation of deontological readiness of future teacher of rural school. PhD abstract]. Karagandy, 2010, 228 p.
12. Korobova E.V. Formirovanie deontologicheskoy gotovnosti studentov universitetov: Na osnove obshhih polozhenij pedagogicheskoj deontologii. PhD avtoref. [The formation of deontological readiness of HEI students: on the basis of general provisions of pedagogical deontology. PhD abstract]. Kurgan, 2001, 196 p.
13. Karpova T.V. Formirovanie deontologicheskogo povedenija studentov pedagogicheskogo uchilishha. PhD avtoref. [The formation of deontological behavior of students of pedagogical college. PhD abstract]. Voronezh, 2010, 190 p.
14. Karahanova G.A. Formirovanie deontologicheskoy kul'tury uchitelja v sisteme ne preryvnogo

professional'nogo obrazovaniya. PhD avtoref. [The formation of deontological culture of a teacher in the system of continuous education. PhD abstract]. Moscow, 2007, 409 p.

Сведение об авторе:

Касенов Х.Н. – докторант PhD 1 курса специальности 6D010300 «Педагогика и психология» Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева, ул. А. Янушкевича, 6, Астана, Казахстан.

Kassenov Kh.N. – 1 course doctoral candidate of 6D010300 “Pedagogy and psuchology” specialty of L.N. Gumilyov Eurasian National University, 6 A. Yanushkevich str., Astana, Kazakhstan.

FTAMP 14.33.05

Ж.Х. Кендирбекова¹, А.Е. Туякова²

Академик Е.А. Бөкетов атындағы Қарағанды мемлекеттік университеті, Қарағанды, Қазақстан
(E-mail: ¹zhanaret@mail.ru, ²t.aimosya@mail.ru)

Колледждегі девиантты мінез-құлықты жасөспірімдермен әлеуметтік-педагогикалық жұмыс ерекшеліктері

Аннотация. Мақалада қоғамдағы девиантты мінез-құлық проблемалар мәселесі және девиантты жасөспірімдермен әлеуметтік педагогикалық жұмыс бағыттары қарастырылған. Қоғамдағы әртүрлі өзгерістер кезінде, жасөспірімдердің мінез-құлқының ауытқушылықтарының артуы және себептері басты назарға алынып отыр. Мақала барысында бұл феноменді әлеуметтік педагогикалық жағынан қарастырып көруге болады. Мақалада колледж студенттерімен жүргізілген. Алдын алу білім беру, еңбек, әлеуметтік шаралармен қатар бос уақытты ұйымдастыру туралы да қарастырылып отыр. Әлеуметтік-педагогикалық көмек тәуекел топтағы жасөспірімдерді профилактикалық және түзету-оңалту шаралары жүйесіне, тек қана танымдық және коммуникациялық процестерді дамытуға ғана емес, сонымен қатар құндылықтар жүйесін қалыптастыруда тәуелсіздіктің артуы әлеуметтік жағдайы мен жеке көріністерін күшейтуге бағытталуы көрсетілді. Әр түрлі зерттеулерді қолда отырып, колледж студенттерімен жүргізілген жұмыс қарастырылды.

Түйін сөздер. Жасөспірімдер, әлеуметтік педагогика, девиантты мінез-құлық, әлеуметтік бейімделу, профилактика, девиация

Кәмелетке толмаған балалармен жұмыста девианттық мінез-құлық елеулі әлеуметтік, психолого-педагогикалық және медициналық, биологиялық проблема болып табылады. Қазіргі өзгеріп отыратын уақыт жағдайында бұл аса өзекті проблемаға айналды және осыған бірқатар себептер бар. Бұл себептер қатарына қадағалаусыз және панасыз қалған балалар санының өсуі, әлеуметтік-экономикалық өмір сүрудің түбегейлі өзгеруі, халықтың едәуір бөлігінде өмір сүру деңгейінің төмендеуі, ертеңгі күнге сенімсіздік, құндылық девальвация, өзіне және айналасындағыларға немқұрайлылықты жатқызуымызға болады.

Нәтижесінде баланың мінез-құлқындағы девианттылық себептері қоғамның саяси, әлеуметтік-экономикалық және экологиялық тұрақсыздығы, жалған мәдениеттің әсерін күшейуі, құндылық бағдарларындағы өзгерістер, отбасылық-тұрмыстық босамауы, ажырасудың эпидемиясы болып табылады.

Қазіргі уақытта әлемдегі барлық проблемалар түптеп келгенде экономикалық қал – жағдайға келіп тіреледі. Бұл ретте экономикалық жақтан гүлденіп, дамыған, дамып келе жатқан және даму жолына түскен, не болмаса артта қалған мемлекеттердің қай - қайсысында болмасын ерекше мән беруді талап ететін жеке адамдар мен топтар кездеседі.

Қазіргі кезде аса талқыланатын проблемалардың бірі, жас өспірімдердің дезадаптациясы болып табылады және олар қоғам қабылдаған нормалардан ауытқуынан, қоршаған адамдармен қарым-қатынасы кезінде байқалады. Осылардың ішінде аса қауіпті